Luka 1,46-49

Propovijed: **Izbavitelj** 2022.

napisao: Danijel Dragaš



UVOD

1. Dobar dan svima i dobrodošli natrag u Biblijsku perspektivu.

Napravit ćemo ukratko mali uvod prije nego što nastavimo dalje s tekstom.

1.1. U prethodnoj propovijedi govorili smo o susretu Marije i Elizabete.

Govorili smo o tome kako je Marija otišla Elizabeti i kako je Elizabeta, nakon što je čula Marijin pozdrav, prepoznala da je dijete koje Marija nosi povezano s Božjim obećanjima.

1.2. Zatim smo govorili o blagoslovu.

Vidjeli smo da u Bibliji blagoslov ne znači samo materijalno dobro, zdravlje, mir ili ugodan život. Bog nam doista daje mnoge dobre stvari već u ovom životu, ali postoji nešto puno veće prema čemu nas vodi. A to je konačni blagoslov života u njegovu kraljevstvu.

1.3. Razmišljali smo i o tome što znači vjerovati Bogu.

Nije isto vjerovati da Bog postoji i vjerovati Bogu. Vjerovati njegovim obećanjima, slušati ga i uskladiti svoj život s onim što nam govori kroz Pisma — to mijenja čovjeka iznutra.

1.4. Dobro.

Sada ću pročitati tekst iz Biblije. Trenutno smo u prvom poglavlju, od 46. do 55. stiha.

1.5. (Luka 1,46-55)

Tada Marija reče: „Hvali duša moja Gospodina, duh moj kliče od radosti Bogu, Spasitelju mojem. Jer, milostivo pogleda na sluškinju svoju neznatnu. Od sada će me blaženom zvati svi naraštaji. Jer, velike mi stvari učini Silni, čije je Ime sveto. U sve naraštaje on se smiluje onima koji ga se boje. Izvodi silno djelo mišicom svojom, raspršuje one koji su oholi u srcu svojem. Zbacuje s prijestolja silne, a uzvisuje neznatne. Gladne siti dobrima, a bogataše otpušta praznih ruku. Zauzima se za Izraela slugu svojega, sjećajući se milosrđa svojega — kako obeća ocima našim — Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka.“

1.6. To je, u biti, Marijin hvalospjev koji ovdje nalazimo.

On je usko povezan s onim što sam govorio u prethodnim propovijedima, a to je da Marija vrlo dobro poznaje Pisma i Božja obećanja.

1.7. Najbolji dokaz za to upravo je njezin hvalospjev koji je ovdje podijelila s nama.

IZBAVITELJ

2. Prvo ćemo razgovarati malo o (Luki 1,46)

Tada Marija reče: „Hvali duša moja Gospodina, duh moj kliče od radosti Bogu, Spasitelju mojem.“

2.1. Prošli put dotaknuli smo se pitanja što zapravo znači kada Marija kaže: „Hvali duša moja Gospodina.“

Marijina izjava ne dolazi samo iz trenutne emocionalne reakcije. Marija razumije što joj Bog govori i što se upravo događa u njezinu životu. Ona razumije zašto se to događa i kako je sve to povezano s onim što je Bog stoljećima obećavao. Upravo zato može vidjeti veličinu Božjeg djela, njegovu dobrotu i vjernost. I zato njezina duša hvali Gospodina.

2.2. A pogledajmo sada kako se to razumijevanje vidi u njezinim riječima.

(Luka 1,47) kaže:

„Duh moj kliče od radosti Bogu, Spasitelju mojem.“

Prošli put nismo razgovarali o toj riječi „Spasitelj“. U biti, na grčkom ona glasi *sōtēr* i znači „spasitelj“, „izbavitelj“ ili „onaj koji spašava“.

2.3. Kada Marija ovdje govori o Bogu kao svome „Spasitelju“, vjerujem da prvenstveno govori o Bogu, Jahvi. Ona prepoznaje Boga kao onoga koji izbavlja svoj narod i koji sada ponovno djeluje kako bi ostvario svoja obećanja.

2.4. Riječ „Spasitelj“ u ovoj bih propovijedi zamijenio sinonimom „Izbavitelj“.

Zašto?

Zato što mi kao kršćani, kada čujemo riječ „Spasitelj“, vrlo često odmah pomislimo na Isusa Krista koji je umro na križu za naše grijehe i tako nas spasio od naših grijeha. I to je, naravno, istina.

2.5. Ali upravo zbog kršćanskog učenja i tradicije koja je stoljećima oblikovala naše razumijevanje te riječi, radije ću ovdje koristiti riječ „Izbavitelj“, jer vjerujem da će nam ona pomoći da bolje razumijemo što Marija ima na umu.

2.6. Marija, vjerujem, vidi nešto što je povezano s cijelom poviješću njezina naroda. Ona zna da je Jahve Izbavitelj Izraela, ali sada razumije i nešto još važnije: Bog će svoje izbavljenje ostvariti kroz dijete koje ona nosi.

Kada razmišlja o tom djetetu, vjerujem da pred sobom vidi davno obećanog kralja, onoga koji će doći od Boga, sjesti na Davidovo prijestolje i izbaviti svoj narod od njegovih tlačitelja.

2.7. Zašto Marija razumije Izbavitelja upravo na taj način?

Pa evo, dat ću vam samo nekoliko primjera, a ima ih jako puno.

U Knjizi Izlaska, u šestom poglavlju, Bog se Izraelcima predstavlja kao njihov Izbavitelj. Govori im da će ih izbaviti od tereta koje su im nametnuli Egipćani i osloboditi ih iz ropstva. Izrael je, dakle, iz vlastitog iskustva znao da je Jahve Bog koji izbavlja svoj narod.



Ali ta ideja izbavljenja kroz njihovu povijest nije bila povezana samo s Bogom kao onim koji izbavlja. Bog je mnogo puta podizao ljude preko kojih je izbavljao Izrael.

U Knjizi o Sucima čitamo kako je Jahve podizao suce koji su izbavljali narod iz ruku njegovih neprijatelja. Kada bi Izrael zavapio Bogu, Bog bi im podigao izbavitelja. Tako je bilo s Otnielom, a zatim i s drugim sucima.

Kasnije vidimo isti obrazac i u vrijeme kraljeva. Bog je ponovno davao Izraelu izbavitelje i preko njih ga oslobađao od njegovih neprijatelja. David je također bio jedan od onih preko kojih je Bog izbavljao svoj narod.

2.8. Marija je, dakle, odrasla uz tu povijest. Znala je kako je Bog izbavio Izrael iz Egipta. Znala je da je kroz njihovu povijest više puta podizao ljude preko kojih je izbavljao svoj narod. Znala je da je Jahve njihov Izbavitelj.

Zato je sasvim prirodno da je, živeći pod rimskom vlašću, očekivala da će Bog ponovno podići Izbavitelja svome narodu.

A sada joj anđeo govori da će dijete koje nosi biti upravo onaj koji dolazi od Boga i koji će sjesti na Davidovo prijestolje.

2.9. Drugim riječima, Marija ne razmišlja o svemu ovome izvan konteksta. Ona zna te priče. Slušala ih je i vjerovala im. Ona vjeruje narativu koji je Bog razvijao od samoga početka, od trenutka kada je izabrao izraelski narod pa kroz sve ono što je slijedilo.

Kada zato govori o Bogu kao svome Izbavitelju, Marija tu riječ razumije u širem kontekstu svega onoga što je Bog kroz povijest činio za svoj narod. Ona iza te riječi vidi cijelu povijest svoga naroda i Božjeg odnosa prema Izraelu.

2.10. Još nešto želim reći.

Zanimljivo je znati da je u svijetu u kojem je Marija živjela grčka riječ *sōtēr*, koja znači „spasitelj“, „izbavitelj“ ili „onaj koji spašava“, već bila poznata i kao kraljevski i politički naslov. Nakon Aleksandra Velikog, u helenističkom svijetu tu su titulu nosili brojni kraljevi i vladari. Jedan od najpoznatijih primjera bio je Ptolemej I. Soter, jedan od Aleksandrovih generala i kasniji kralj Egipta. I drugi helenistički vladari nosili su ime ili naslov *Soter*.

To je zanimljivo zato što su se ti vladari predstavljali kao zaštitnici, dobročinitelji i spasitelji naroda. A kada pogledamo povijest helenističkog svijeta, vidimo da su ta kraljevstva u velikoj mjeri nastajala kroz ratove, osvajanja i političku dominaciju.

Da, neki su narodi i gradovi određene vladare doista slavili kao spasitelje, osobito kada bi ih taj vladar oslobodio od nekog neprijatelja ili im donio određenu korist. Ali mnogi drugi nisu dragovoljno prihvaćali njihovu vlast. Bilo je pobuna, otpora i pokušaja oslobođenja.

I upravo zato mi je ova povijesna činjenica zanimljiva. Ljudi su svojim kraljevima davali titulu „Izbavitelj“ i nazivali ih onima koji spašavaju i štite narod. Ali kada Marija govori o Bogu kao svome Izbavitelju, ona govori o onome koji je tu titulu zaista pokazao svojim djelima. Bog je kroz cijelu povijest Izraela stvarno izbavljao svoj narod. Zato je ovdje zanimljiv kontrast između onoga kako čovjek može sebe ili svoga kralja proglasiti izbaviteljem i onoga tko je uistinu Izbavitelj.

2.11. Idemo sada detaljnije razraditi zašto Marija govori o Bogu kao Izbavitelju. Mislim da će nam odgovor na to pitanje postati puno jasniji kada pogledamo širi kontekst Božjih obećanja izraelskom narodu.

Zato ćemo sada na trenutak otići u povijest i pogledati neka od temeljnih obećanja koja je Bog dao Izraelu.

2.12. Kada kažem „ukratko“, stvarno mislim ukratko, jer ćemo ta obećanja detaljnije razvijati kroz buduće propovijedi.

Ali želim vam pokazati nekoliko temeljnih stupova koji će nam pomoći da razumijemo ono što Marija govori u svom hvalospjevu. Kada budemo imali tu širu sliku Božjih obećanja, puno ćemo bolje razumjeti zašto Marija govori upravo na ovaj način.

BOŽJA OBEĆANJA IZRAELSKOM NARODU

3. Jedno od prvih, zapravo prvo veliko obećanje kojim je Bog pokrenuo svoj plan bilo je ono koje je dao Abrahamu.

Bog je sklopio savez s Abrahamom. Mnogo, mnogo generacija prije Marijina rođenja, Bog je obećao Abrahamu da će od njega nastati veliki narod. Obećao mu je da će biti njihov Bog, a oni njegov narod.

To je obećanje preneseno s Abrahama na Izaka, s Izaka na Jakova.



3.1. Sada se postavlja pitanje: je li Bog to obećanje počeo ostvarivati već za Abrahamova, Izakova i Jakovljeva života?

Ako pogledamo što se događalo, vidjet ćemo da u početku nije izgledalo tako. Naprotiv, Jakov i njegova obitelj odlaze u Egipat. Ondje se njihova obitelj kroz generacije umnožava i postaje velik narod. Ali još uvijek nemaju svoju zemlju, odnosno zemlju koju je Bog obećao Abrahamu i njegovu potomstvu. Bog je Abrahamu čak vrlo konkretno odredio granice te zemlje — od egipatske rijeke do velike rijeke Eufrata.

Oni su, dakle, postali velik narod, ali su još uvijek narod koji živi pod tuđom vlašću i koji Egipćani tlače.

Dakle, obećanje koje je Bog dao Abrahamu još se nije ostvarilo u punini.

3.2. O tim obećanjima možete čitati u različitim dijelovima Pisma. Imate Postanak 12, Postanak 17, Postanak 26 i Postanak 28, a zatim i Izlazak, osobito prva dva poglavlja[1].

Preporučujem vam da sami pročitate te događaje jer su izravno povezani sa savezom koji je Bog sklopio s Abrahamom.

3.3. Nakon toga Bog sklapa savez s Mojsijem.

Nakon nekog vremena Bog dolazi čovjeku zvanom Mojsije i prikazuje mu se u obliku gorućeg grma. Tada mu govori: „Znaš ono što sam obećao Abrahamu prije mnogo, mnogo godina? Da ću ja biti vaš Bog, a vi moj narod? Sada ćemo početi to obećanje provoditi u stvarnost."

3.4. Bog šalje Mojsija da oslobodi njegov narod od Egipćana kako bi mogli izaći iz Egipta, otići u pustinju i štovati svoga Boga, Jahvu.



To možemo vidjeti u Izlasku 3 i Izlasku 6, gdje Bog govori Mojsiju i objašnjava mu što će se dogoditi[2].

3.5. Nakon toga, kada su Izraelci izišli iz Egipta i kada ih je faraon pustio, Bog sklapa savez s njima na Sinajskoj gori.

Tamo im daje upute o tome kako će izgledati njihov odnos s njim. Bog sada ne govori samo o tome da će biti njihov Bog, a oni njegov narod, nego im pokazuje kako će taj odnos izgledati u svakodnevnom životu.

3.6. Ukratko, sve se svodi na ovo: ako budete čuvali moje zapovijedi, blagoslivljat ću vas. Ako ih ne budete čuvali, prokletstvo će doći na vas. Drugim riječima, ako želite biti moj narod, morate živjeti prema savezu koji danas sklapam s vama.

Sve što Bog ovdje govori Mojsiju povezano je s onim što je davno obećao Abrahamu. Ali sada to obećanje dodatno precizira. Sada govori kako će taj odnos između njega i njegova naroda izgledati u stvarnosti.

[1] Postanak 12,2–3; Postanak 17,7–8; Postanak 26,3–5; Postanak 28,13–15; Izlazak 1,11–14; Izlazak 2,23–25

[2] Izlazak 3,6–10; Izlazak 3,12; Izlazak 6,6–8



3.7. Bog govori Mojsiju da narod sada može ići u Obećanu zemlju. Tamo će živjeti u miru. Bit će zaštićeni od neprijatelja i prosperirat će u svakom pogledu — duhovno, materijalno, zdravstveno, politički i tako dalje[3].

To je u biti „blagoslov“, odnosno „dobro“ koje je Bog obećao svome narodu ako budu živjeli prema savezu.

Izlazak iz Egipta tako postaje veliki trenutak u povijesti Izraela. Bog ih izvodi iz ropstva, okuplja ih kao svoj narod i vodi ih prema zemlji koju je obećao njihovim ocima.

3.8. Ali Izrael kao narod nikada nije slijedio Božji zakon svim svojim srcem.

Mislim da sam to već govorio u prošlim propovijedima: bilo je pojedinaca koji su vjerno slijedili Boga, ali kao narod, kao cjelina, Izrael to nikada nije činio.

Od samog početka bili su, nažalost, buntovni prema Bogu i zbog toga su kroz cijelu povijest prolazili kroz velike nevolje.

Drugim riječima, nisu primili blagoslov koji je Bog povezao s poslušnošću savezu, nego su na sebe navukli „prokletstvo“ o kojem im je Bog također govorio.

3.9. Cijeli kontekst ovoga što sam sada rekao možete pronaći u Izlasku 19–24, Ponovljenom zakonu 28, Jeremiji 11, Ezekielu 20 i Amosu, u drugom poglavlju.

3.10. I na kraju imamo savez s Davidom.

Nakon nekog vremena Bog dodaje na taj savez još jedan dio i sklapa ga s kraljem Davidom.

Bog mu obećava da će iz njegove loze dolaziti kraljevi i da će *jedan* njegov potomak kraljevati zauvijek. Taj kralj bit će iz Davidove kuće i imat će posebnu ulogu u odnosu između Boga i njegova naroda. Kroz njega je Bog želio voditi svoj narod i pokazati kako izgleda narod koji živi pod Božjom vlašću[4].

[3] Izlazak 19,3–6; Izlazak 24,3–8; Ponovljeni zakon 28,1–68; Jeremija 11,6–8; Ezekiel 20,8–9; Amos 2,4

[4] Druga knjiga o Samuelu 7,12–16; Prva knjiga Ljetopisa 17,11–14; Psalam 89,3–4; Psalam 132,11–12; Izaija 9,6–7; Jeremija 23,5–6; Ezekiel 34,23–24



Drugim riječima, kralj je trebao biti čovjek koji ljubi Boga svim svojim srcem i koji svojim primjerom vodi cijeli narod. Kada narod sluša svoga kralja i slijedi njegov primjer, oni na taj način žive u odnosu koji je Bog uspostavio sa svojim narodom — Bog je njihov Bog, a oni su njegov narod.

3.11. O Davidovu savezu možete čitati u Drugoj knjizi o Samuelu, poglavlju 7, Prvoj knjizi Ljetopisa 17, Psalmu 89, Psalmu 132, Izaiji 9, Jeremiji 23 i Ezekielu 34.

3.12. Želim da razumijete odakle izvlačim sve ove ideje i zašto ih povezujem upravo na ovaj način.

Kada govorim o svemu ovome, stalno se vraćam na jednu stvar: na biblijski narativ. Ne želim uzeti samo jedan stih ili jednu knjigu i na temelju toga izgraditi neku ideju. Želim vam pokazati kako se kroz cijelo Pismo proteže jedan koherentan narativ — Božja obećanja, njihovo postupno razvijanje i ono što ta obećanja sadrže.

3.13. Dobro. Pričali smo isto tako o konceptu: „Ja ću biti vaš Bog i vi moj narod.“

Evo, još ću malo govoriti o tome jer nam upravo Davidov savez pomaže da taj koncept još bolje razumijemo.

Otprilike ovako izgleda taj koncept: Bog kaže: „Ja ću biti vaš kralj. Ja ću vladati nad stvarnim, fizičkim kraljevstvom, nad Obećanom zemljom koju sam obećao vašim ocima, Abrahamu, Izaku i Jakovu. A kako će to izgledati? Ja, Jahve, jednoga ću dana svu svoju vlast povjeriti tom *jednom* kralju koji će vladati mojim kraljevstvom. On će vladati zauvijek i mene, nevidljivoga Boga, predstavljati među mojim narodom u vidljivom i materijalnom svijetu.“

Mi to ljudsko biće danas poznajemo kao Mesiju, kao Krista.

S tim rečenim, želim naglasiti još jednu važnu stvar. Bog je Abrahamu vrlo konkretno govorio o zemlji koju će dati njegovu potomstvu. U Postanku 15,18–21 Bog određuje granice te zemlje i govori o području koje će pripasti njegovu potomstvu.

Dakle, ne govorimo samo o nekoj apstraktnoj ili simboličnoj zemlji, nego o stvarnoj zemlji koju je Bog obećao Abrahamu i njegovu potomstvu.

3.14. I ja vjerujem da Marija ovo sve razumije.

Ona razumije cijeli taj narativ. Razumije Božja obećanja. Razumije što je Bog obećao Abrahamu, što je učinio kroz Mojsija i što je obećao Davidu.

3.15. Dobro, sada kada sam vam ukratko objasnio pozadinu Božjih obećanja, možemo se vratiti Mariji i pokušati razumjeti kako je ona, u svjetlu svega toga, gledala na ono što joj se upravo događalo.

3.16. Marija očekuje da će Bog ispuniti svoja davna obećanja. Ona zna što je Bog obećao njezinim ocima i zna da ta obećanja još nisu ostvarena u punini. A istodobno pred svojim očima vidi stvarnost u kojoj Cezar vlada nad Izraelom. Drugim riječima, njezin narod još uvijek živi pod vlašću stranoga kralja.

I upravo je zato njezin hvalospjev toliko zanimljiv. Ona ne govori kao netko tko ne zna što se događa. Naprotiv, njezine riječi pokazuju da razumije kako se Božja obećanja sada počinju ostvarivati.

I upravo u tom kontekstu trebamo promatrati Marijin hvalospjev.

POBJEDA NAD TLAČITELJEM

4. I zato idemo u sljedeću temu koju sam nazvao „Pobjeda nad tlačiteljem“.

Kada Gabrijel govori Mariji da će ona biti majka Sina Svevišnjega, ona zna da, ako će se ispuniti Božja obećanja dana Abrahamu, Izaku i Jakovu, Rimsko Carstvo mora pasti. Ona to zna na temelju onoga što poznaje iz Staroga zavjeta.

4.1. Marija zna da su kroz cijelu izraelsku povijest postojali narodi koji su tlačili njezin narod. Babilonci, Perzijanci i drugi narodi vladali su nad Izraelom, ali gdje su oni danas, u vrijeme Marije?

Nema ih. Njihova su kraljevstva srušena.

Marija u svemu tome prepoznaje Božju ruku — ruku koja kroz povijest nije dopuštala da bilo koji zemaljski kralj trajno vlada Njegovim narodom. Svi su oni pokušali. Svi su oni jedno vrijeme vladali. Ali samo privremeno. Nakon toga njihova su kraljevstva propala.

4.2. I ona u svemu tome, kao što sam rekao, vidi Božju ruku.

Ali iako Marija sada to vidi, njezin narod kroz povijest nije uvijek mogao tako jasno vidjeti što se događa. Generacijama su živjeli pod vlašću različitih kraljevstava i često im je bilo vrlo teško vidjeti svjetlo na kraju tunela.

Zato im je Bog davao nadu kroz proroke. Proroci su ih upozoravali prije nego što bi došla nevolja i govorili im da će, ako budu neposlušni Bogu, na njih doći prokletstvo saveza. A kada bi se to doista dogodilo i kada bi narod završio u nevolji ili izgnanstvu, drugi su proroci ponovno govorili da Bog nije zaboravio svoja obećanja.

To su bile riječi utjehe. Tako su usred svih tih događaja, ali i nakon njih, iznova slušali poruku da Bog neće odustati od svoga naroda i da će jednoga dana ispuniti ono što je obećao[5].

4.3. I ovdje ponovno vidimo nešto što je stvarno fascinantno. Narod nije bio izabran na temelju svojih zasluga. Iako su kršili savez koji su sklopili na Sinajskoj gori, Bog je i dalje išao naprijed sa svojim obećanjima.

Zašto?

Ne zbog njih samih, nego zato što je on svet i vjeran Bog. U svom je milosrđu nastavio ostvarivati svoja obećanja unatoč njihovoj nevjernosti.

4.4. Marija sada sve to povezuje.

Ona poznaje povijest svoga naroda. Poznaje Božja obećanja. Poznaje ono što su proroci govorili. A sada joj je Gabrijel rekao koga će roditi.

Sada će se roditi onaj koji će vladati nad Izraelom zauvijek.

4.5. E sada, pitanje je: je li Marija bila u pravu kada je tako razmišljala?

I jest i nije.

Što mislim pod tim?

Mi danas znamo da Isus, kada je imao dvadeset i jednu godinu, nije uzeo mač i pobio Rimljane. Marija tada nije imala objavu koju mi danas imamo.

4.6. Ali istina koju je ona shvaćala itekako će se dogoditi.

Nije se dogodila u njezino vrijeme, I do dana današnjega Božje obećanje nije se u potpunosti ispunilo.

Ali kada se Isus vrati po drugi put, vjerujem da će uspostaviti svoje kraljevstvo.

4.7. O tome možete čitati u Djelima apostolskim, u prvom poglavlju, u Poslanici Rimljanima 11 te u Knjizi Otkrivenja, poglavljima 19 i 20.

Tu možete ovo što sam sada rekao sami za sebe proučavati i vidjeti ima li smisla ono što govorim.

4.8. Znači, kada se vrati, Isus će pobijediti Božje neprijatelje, oslobodit će Izrael od njihovih tlačitelja i oni će se iskreno pokajati kao narod. Počet će čuvati Božji zakon svim srcem svojim.

Znači, napokon će se obećanje koje je Bog dao Abrahamu, Mojsiju i Davidu ispuniti.

4.9. Možda vam ovo što sada govorim zvuči pomalo neobično. Kada pogledamo današnji Izrael, vidimo vrlo snažnu državu, vojno izuzetno sposobnu i s velikim utjecajem na ono što se događa na Bliskom istoku. Zato nam može biti teško zamisliti Izrael kao narod koji će ponovno biti pod vlašću tlačitelja.

[5] Ponovljeni zakon 28,15.36–37.64; Jeremija 25,8–11; Jeremija 29,10–14; Ezekiel 36,16–28; 37,21–28

Ali ne smijemo buduće događaje promatrati kroz ono što vidimo danas. Knjiga Otkrivenja govori o vremenu kada će se deset kraljeva udružiti, dati svoju vlast Zvijeri i krenuti u rat protiv Jaganjca. Istodobno nam proročke knjige Staroga zavjeta govore o vremenu kada će se narodi ponovno okupiti protiv Jeruzalema, a Bog će u posljednji trenutak intervenirati i izbaviti svoj narod[6].

Sama činjenica da danas još uvijek ne vidimo ispunjenje svega o čemu govorimo zapravo nam pokazuje da još nismo u tom vremenu.

4.10. S tim rečeno, Marija je bila u krivu samo u jednom smislu: Bog piše priču koja je puno kompleksnija od one koju je ona u tom trenutku razumjela i shvaćala.

Ali njezino shvaćanje o tome kako će se uspostaviti Božje kraljevstvo na zemlji itekako je na mjestu i drži vodu.

4.11. Dobro. Sada kada sam vam ukratko pokušao objasniti kako će izgledati ta pobjeda nad tlačiteljem, vraćamo se ponovno u tekst.

Kada Marija govori u Luki 1,47: „Bog je moj Spasitelj“, na što ona točno misli?

Ona misli na ovo: Bog će sada poslati svoga Sina, Isusa Krista, koji će ispuniti Božja obećanja dana u Starom zavjetu, o kojima smo učeni odmalena.

JEDINO JE NOVI ADAM (ISUS) BEZGREŠAN

5. Dobro. Sljedeću temu nazvao sam „Jedino je novi Adam, Isus, bezgrešan“.

Pročitat ćemo (Luku 1,48)

Jer, milostivo pogleda na sluškinju svoju neznatnu.

5.1. Zašto Marija koristi riječ „neznatna“?

Ja vjerujem da je razlog vrlo jednostavan. Marija je bila seljanka i u društvu nije imala nikakav poseban status. Njezin muž Josip bio je stolar, odnosno zanatlija, koji je vjerojatno radio u obližnjem Seforu, gdje su se gradile palače za kraljeve.

Kada bismo njihov društveni status promatrali kroz naše oči, vjerojatno bismo ih smjestili negdje u radničku klasu, odnosno među obične ljude koji su živjeli prilično skromno.

5.2. I upravo zato njezine sljedeće riječi postaju još zanimljivije.

U tekstu čitamo: „Milostivo pogleda.“

Bog se smilovao Mariji i dao joj dar — jednu od najvažnijih uloga u cijelom Božjem planu.

Marija će biti majka budućega kralja koji će vladati Izraelom zauvijek. I upravo je zato nevjerojatno koliko je velika čast koju je Bog dao jednoj tako neznatnoj osobi.

[6] Otkrivenje 17,12–14; 19,19–21; Zaharija 12,2–9; 14,1–5

5.3. Ona koja je bila potpuno neznatna u društvu i kulturi u kojoj je živjela dobila je tu čast. Nije to bila žena koja je možda bila supruga velikoga svećenika, kralja ili nekoga drugoga visoko pozicioniranoga unutar izraelskoga društva.

Tu je čast dobila jedna neznatna osoba iz neznatne obitelji.

5.4. Ako promatramo Marijinu reakciju na sve to, možemo zaključiti da je bila zrela, mudra, ponizna i zahvalna.

5.5. Ali ono što se dogodilo Mariji nije nešto što se u Božjem djelovanju pojavljuje prvi put. Bog je kroz povijest mnogo puta birao neznatne ljude i davao im velike uloge.

Pogledajmo samo kralja Davida. Tko je on bio prije nego što je postao kralj?

Bio je obični pastir, neznatan čovjek u društvu svoga vremena, kojeg nitko nije očekivao vidjeti na prijestolju. Njime je tada vladao kralj Šaul, a David je bio samo jedan od njegovih podanika.

I to je samo jedan od mnogih primjera u kojima vidimo da Bog ne gleda na čovjeka onako kako na njega gleda društvo[7].

5.6. Marija dalje govori: „Blaženom će me zvati svi naraštaji."

Gledajte, Marija se u katoličkoj i pravoslavnoj tradiciji posebno časti i naziva blaženom. Katolička Crkva uči da je Marija, po posebnoj Božjoj milosti i zbog Kristovih zasluga, od prvog trenutka svojega začeća bila očuvana od istočnog grijeha. Pravoslavna Crkva također Mariju naziva Presvetom i naglašava njezinu svetost i osobnu bezgrešnost, ali ne prihvaća rimokatoličku dogmu o Bezgrešnom začeću.

U obje tradicije Marija nije božanska osoba niti je izjednačena s Kristom. Ona ostaje ljudsko, stvoreno biće, ali joj se pripisuje posebno mjesto u Božjem planu spasenja jer je majka Isusa Krista, odnosno, u tradicionalnom kršćanskom izrazu, *Theotokos* – Bogorodica, „Majka Božja", jer je onaj kojega je rodila vječni Sin Božji.

5.7. Ali to, nažalost, nije biblijska perspektiva.

Pričali smo već o tome. Marija nije savršeno stvorenje. Marija nije iznad nas i ne trebamo je štovati niti joj se moliti.

Kao što sam naveo u prijašnjoj propovijedi, riječ „blažena", odnosno „blagoslovljena", znači „sretnica".

5.8. Samo da kažem: svi vi koji se molite Mariji, što se mene tiče, ja nemam apsolutno nikakvih problema s tim. To je stvar izbora. Želite li ili ne želite, to je na vama.

Zašto nemam problema s tim?

Zato što, ako vas ona vodi prema Kristu, ako vas vodi prema njemu da ga upoznajete, da želite znati tko je on i što bi on trebao biti u vašem životu — dapače, zašto ne?

[7] Suci 6,14–16; 1. Samuelova 16,6–13; Amos 7,14–15; Jeremija 1,4–8

5.9. Svi mi imamo svoje rituale. Svi imamo neke svoje načine, neke svoje putove kroz koje želimo doći do Boga, upoznati ga, željeti znati koji je njegov put i kako se nositi s ovim životom ovdje.

5.10. I premda nemam problema s time da netko štuje Mariju ili joj se moli, ja sam kroz ove propovijedi imao jednu drugu želju. Htio sam vam prikazati jednu drugačiju Mariju od one koju smo možda navikli gledati u crkvenoj tradiciji.

Siguran sam da ste već kroz ove propovijedi shvatili na kakvu Mariju mislim. Pokušao sam vam prikazati Mariju kao Izraelku koja je ljubila Boga i njegova obećanja. Kao ženu koja je živjela u konkretnom društvu i konkretnom vremenu, koja je poznavala Pisma i kroz njih razumjela Božja obećanja.

Pokušao sam vam prikazati Mariju kao stvarnu ženu koja je čula ono što joj je Bog rekao, koja je morala živjeti s tom odlukom i koja je kroz svoj život morala rasti u vjeri i razumijevanju onoga što joj se događa.

To je Marija koja svu slavu prebacuje na Boga i na Sina kojega će roditi — na kralja kojemu će i sama jednoga dana služiti u kraljevstvu koje će biti uspostavljeno na zemlji.

Zašto sam vam želio prikazati upravo takvu Mariju?

Zato što sam htio da kroz Mariju, kroz njezin primjer, njezin život i njezinu priču, lakše razumijemo što mi trebamo činiti, kako trebamo razmišljati i kako trebamo živjeti pred Bogom.

I, da, neću lagati — moja je želja da i vi prihvatite upravo takvu Mariju.

5.11. Dobro. Vratimo se sada na ono što Marija kaže: „Blaženom će me zvati svi naraštaji."

Kao što sam naveo u prijašnjoj propovijedi, riječ „blažena", odnosno „blagoslovljena", znači „sretnica".

Podsjetit ću nas što stoji iza te riječi „blažena"?

U prošloj propovijedi sam rekao slijedeće: svatko tko prepozna da mu je Bog dao oči da vidi i uši da čuje, da mu je Bog oprostio i da mu je dao taj nevjerojatan dar — dar koji uključuje vječni život s kraljem Isusom Kristom — shvaća koliko je Marija blažena.

Ona to sama shvaća i zato kaže da je blažena i da će je blaženom zvati.

5.12. I tko će je blaženom zvati? Svi naraštaji.

Ja vjerujem da pod „naraštajima" autor Luka misli na ostalu djecu Božju koja će dobiti isti dar kao i Marija.

Znači, ja danas, dvije tisuće godina kasnije, razumijem zašto je ona blažena.

I zato je i zovem blaženom. Blažena je, odnosno Marija je izabrana — ne zato što je po svojoj naravi ili statusu iznad drugih ljudi, nego zato što joj je Bog dao isti dar koji daje i drugima koje poziva sebi.

5.13. Blaženom je zovem jer je primila isti poklon kao i ja: oči da vidi, uši da čuje i srce koje prihvaća Božja obećanja.

I ona je, u biti, moja sestra u Kristu.

Ona je dio Kristova tijela, kao što smo i mi dio njegova tijela. U Novom zavjetu cijela se Crkva opisuje kao Kristova zaručnica. Zato Mariju ne gledam kao nekoga tko je iznad mene, nego kao svoju sestru u Kristu.

5.14. I ako vam je možda teško prihvatiti ono što sam sada rekao — da Mariju ne gledam kao nekoga tko je iznad mene, nego kao svoju sestru u Kristu — pogledajmo kako su se ponašali drugi ljudi koje nam Biblija predstavlja kao velike Božje sluge.

Sjetimo se apostola Pavla. Pavao je bio poseban čovjek. Bog ga je izabrao za apostola i dao mu posebnu ulogu u širenju Evanđelja. Ali što se dogodilo kada su ljudi u Listri počeli njega i Barnabu štovati kao bogove? Pavao i Barnaba razderali su svoju odjeću, potrčali među narod i rekli im: „Zašto to činite? I mi smo samo ljudi kao i vi."



Pavao nije rekao: „Da, ja jesam poseban, pa me slobodno štujte." Upravo suprotno. Svoju je posebnu ulogu odmah podredio Bogu i ljudima pokazao da je on samo čovjek[8].

I upravo zato vjerujem da je i Marija kroz svoj život, koliko nam Pismo o njezinu životu govori, uvijek usmjeravala pažnju prema Bogu, a ne prema sebi. Ona u svom hvalospjevu kaže: „Evo službenice Gospodnje." Ona zna da je dobila posebnu ulogu, ali zna i kome pripada slava.

Drugim riječima, Marija nije doslovno razdirala svoju odjeću kao Pavao. Ali slikovito govoreći, ona je u svom hvalospjevu učinila upravo ono što je Pavao učinio svojim postupkom: maknula je pažnju sa sebe i usmjerila je prema Bogu.

Zato bih vas pozvao da, ako vam je teško prihvatiti način na koji ovdje govorim o Mariji, pogledate i druge velike ljude koje nam Biblija predstavlja. Kada god bi ljudi pokušali njih

[8] Djela 14,8–18; 9,15–16

staviti u središte, oni su prebacivali pogled prema Bogu. Drugim riječima, posebna je bila njihova uloga, ali oni sami nisu bili središte priče. Bog je bio središte.

5.15. Ja osobno, jedva čekam jednoga dana čuti Marijinu priču.

Ovo što imamo u nekoliko kratkih stihova već je fascinantno. A mogu samo zamisliti koliko je njezina priča zapravo bogata, velika i široka. Koliko je toga proživjela, koliko je toga morala razumjeti i koliko je puta morala donositi odluke pred Bogom.

Jednoga dana, vjerujem, svi ćemo čuti njezinu priču.

I zato mi je ova Marija puno realnija, puno razumljivija i, meni osobno, puno snažniji primjer.

Ne zato što je iznad mene, nego upravo zato što je bila ljudsko biće poput mene — osoba koja je čula Božja obećanja, vjerovala im, pokušavala ih razumjeti i kroz svoj život učila kako im vjerovati.

ULOGA JE POSEBNA A NE MI

6. I upravo tu želim još jednom naglasiti jednu stvar koju vidim u Marijinu hvalospjevu: uloga je posebna, a ne mi.

Mislim da samo dijete Božje može u potpunosti razumjeti koliko je Marija blagoslovljena i koliko je velik dar dobila od Boga.

Marija je, kako sam rekao, bila neznatna seljanka. I upravo se ta neznatnost vidi u načinu na koji govori o sebi. Ali uloga koju joj je Bog dao bila je iznimno posebna.

6.1. Znači, Marija sama po sebi nije posebna u smislu da je iznad drugih ljudi. Posebna je uloga koju joj je Bog odlučio dati.

6.2. Isto tako gledam i na vlastiti život. Ja sam poseban zato što me Bog izabrao, a ne zato što sam ja sam po sebi poseban. Bog me nije izabrao zato što sam poseban, nego sam poseban zato što me on izabrao. To je velika razlika.

Drugim riječima, ako mi je Bog dao neku ulogu, odnosno ako je odlučio nešto učiniti kroz moj život, onda je posebna ta uloga koju mi je dao — ne ja sam po sebi.

I vjerujem da Marija upravo tako gleda na sebe.

Zato kaže: „Hvali duša moja Gospodina.“

Ona ne usmjerava pažnju na sebe. Naprotiv, za sebe kaže da je neznatna, a svu slavu usmjerava prema Bogu.

Ona jako dobro razumije svoju poziciju u cijeloj toj priči.

6.3. I upravo to potvrđuje *Luka* 1,49, gdje Marija kaže:

„Velike mi stvari učini Silni, čije je ime sveto.“

Drugim riječima, Marija razumije veličinu onoga što joj se događa. Ona će biti majka onoga koji će ispuniti Božja obećanja dana Abrahamu, Izaku, Jakovu, Mojsiju i kralju Davidu.

Ali primijetite kome zbog toga daje slavu.

Bogu.

On je taj koji joj je učinio velike stvari. On je taj koji ostvaruje svoja obećanja. Marija je dobila nevjerojatnu ulogu u toj priči, ali priča nije o njezinoj veličini. Priča je o Božjoj veličini.

6.4. I zašto Marija toliko slavi Boga?

Zato što shvaća nešto što sada postaje sve jasnije kroz njezin hvalospjev:

Božja vjernost je fenomenalna.

BOŽJA VJERNOST JE FENOMENALNA

7. Marija to razumije.

Sada ću vam pokušati objasniti što mislim pod tim, ali prije toga idemo pročitati još jedanput (Luku 1,49), gdje nam tekst kaže:

„Jer velike mi stvari učini Silni, čije je ime sveto.“

7.1. Sada ćemo malo pričati o „svetosti“. Što uopće znači ta riječ? Koja je njezina definicija i što ona zapravo znači za nas ljude?

Kada vidimo nešto veliko, grandiozno, moćno i zapanjujuće — nešto zbog čega se u tom trenutku osjećamo malima u odnosu na ono što gledamo — to može biti planina, more, sunce ili čovjek koji ima važan politički, duhovni ili kraljevski status. Takve stvari često u nama izazovu osjećaj poniznosti, divljenja i velikog poštovanja prema toj stvari ili osobi.

7.2. Zašto prema nekome takvom osjećamo poštovanje?

Ne zato što je ta osoba sama po sebi sveta, nego zato što u njoj prepoznajemo veličinu njezine uloge i autoriteta. Kralj ima određenu ulogu. Svećenik ima određenu ulogu. Netko tko zauzima važno mjesto u društvu ima određene odgovornosti i autoritet. Drugim riječima, mi osobu promatramo kroz ono što njezina uloga predstavlja, a onda tu veličinu često povezujemo i sa samom osobom.

Na sličan način možemo promatrati i ono što vidimo u prirodi. Sunce ima svoju veličinu i snagu. Planina ima svoju veličinu. More ima svoju veličinu i snagu. Kada vidimo ono što te stvari mogu učiniti, to u nama izaziva divljenje. More, primjerice, svojom snagom može napraviti ogromnu štetu, ali isto tako bez mora i bez svega što nam priroda daje mi jednostavno ne možemo živjeti. Sve je to od egzistencijalne važnosti za naš život. Isto vrijedi i za sunce. Bez sunca ne možemo živjeti.

7.3. I upravo na taj način, ali na neusporedivo dubljoj razini, Marija gleda Boga.

Bog je za Mariju svet. Njegova mudrost je nevjerojatna. Njegova kreativnost je nevjerojatna. Njegova moć je nevjerojatna.

Marija pred sobom vidi Boga koji je iznad nje, iznad svakoga čovjeka i iznad svega što je stvoreno.

I zato kaže: „Velike mi stvari učini Silni, čije je ime sveto."

7.4. Ali želim sada još malo dublje ući u ono što Marija govori.

Vjerujem da ovdje ne vidimo samo da Marija prepoznaje Božju moć. Vjerujem da Marija prepoznaje nešto što je možda još važnije: Božju vjernost.

Marija prepoznaje Božju vjernost koja seže tisućama godina u prošlost, daleko prije njezina rođenja.

Ona razumije da Bog neumorno i strpljivo, s velikom milošću, provodi dio po dio svojih obećanja koja je dao Abrahamu, Mojsiju i Davidu.

7.5. I Mariji je, vjerujem, gotovo nezamislivo da postoji netko tko je toliko vjeran svojim obećanjima.

A zašto joj je to nezamislivo?

Zamislimo sada sebe.

Koliko smo obećanja dali ljudima kroz svoj život, a nismo ih ispunili?

Vjerojatno mnogo.

Ponekad prođu dvije ili tri godine i više se ni ne sjetimo onoga što smo nekome obećali. A kada se ipak sjetimo, često pronađemo način da objasnimo zašto se to nije dogodilo. Drugim riječima, opravdamo se.

Na moju sramotu, znam koliko je lako prekršiti obećanje koje sam nekome dao. Činio sam to, nažalost, mnogo puta. A vjerujem da ste i vi.

7.6. Ali Bog nije kao mi.

On je vjeran. I svoja obećanja ispunjava bez obzira na to koliko je vremena prošlo.

Marija sada vidi da Bog, kroz dijete koje će ona roditi, nastavlja ostvarivati ono što je obećao prije mnogo, mnogo generacija.

I zato joj je Bog *fenomenalan*.

7.7. Mogu zamisliti Mariju kako u sebi govori:

„O Bože, nakon svih ovih godina, nakon svega što se dogodilo kroz povijest, ti sada nastavljaš svoj plan. Ti sada ponovno pokrećeš proces kroz koji će se tvoja obećanja ispuniti. Vau. Pa to je nevjerojatno. Koje biće bi nakon toliko vremena i dalje ustrajalo u svojim obećanjima?"

Naravno, mi to teško možemo razumjeti jer ne živimo toliko dugo. Ali čak i u vremenu koje nam je dano ovdje na zemlji, koliko puta ne održimo ono što smo obećali?

A kamoli da se nakon dvadeset ili trideset godina sjetimo nečega što smo obećali i još uvijek ustrajemo u tome.

7.8. Ali upravo tome se Marija divi.

Ona svojim hvalospjevom slavi Boga zato što prepoznaje njegovu vjernost.

Zato kaže: „Velike mi stvari učini Silni, čije je ime sveto.“

Drugim riječima: „Bože, ti si svet. Ti si iznad svih nas. Ti si potpuno drugačiji od nas.“

7.9. Idemo polako ovdje. Marija nas u ovome što govori želi naučiti nešto jako važno.

Ona se divi nečemu što većini ljudi uopće nije u središtu pažnje — Božjoj vjernosti i njegovim obećanjima.

Ako pogledamo svijet oko sebe, moramo priznati da većinu čovječanstva zapravo nije briga za Božja obećanja ni za ono što Bog čini.

To je jednostavno stvarnost.

„Neka Bog čini što god hoće. Mene zanima moj život. Mene zanima moja sreća. Mene zanima ono što se događa sada i ovdje.“

Većina ljudi tako razmišlja.

7.10. Ali Mariji Božja obećanja nisu bila sporedna stvar.

Ona su joj bila važnija od nje same.

I zato ona može gledati ono što se događa i reći: „Bog je fenomenalan.“

I ja se s njom potpuno slažem.

Jer što više upoznajem njegova obećanja, što ih više razumijem i što više vidim kako se kroz Pisma međusobno povezuju, sve više ih volim.

I zato, kao i Marija, mogu reći: Bog je stvarno fenomenalan.

7.11. Dobro, što možemo naučiti iz svega ovoga?

Kada čitamo izjave ljudi poput Marije, Zaharije i Elizabete, jasno vidimo koliko se njihovo razumijevanje života razlikuje od onoga što vidimo u srcu većine ljudi.

Stav današnje kulture često je: „Ja sam središte. Ja sam centar svoga postojanja. A Bog je tu da meni služi. Jedino pitanje je koliko je dobar sluga.“

Nažalost, vjerujem da velik broj ljudi upravo tako razmišlja o Bogu.

7.12. Ali podsjetimo se ponovno što su Marija, Elizabeta i Zaharija vjerovali.

Njima Bog nije dodatak njihovom životu. Njegova obećanja nisu nešto što će se uklopiti u njihove osobne planove ako im to odgovara.

Njihov je život podređen onome što Bog govori.

Oni su pronašli nešto što je veće od njih samih — i upravo zato su radosni.

7.13. Drugim riječima, njima je spoznaja o Bogu i njegovim obećanjima važnija od vlastitoga života.

Ako vjerujemo da smo kršćani, onda je to primjer koji bismo trebali slijediti.

Jer kada čovjek počne ozbiljno vjerovati Božjim obećanjima, tada se mijenja i način na koji gleda na samoga sebe, na svoj život i na svijet u kojem živi.

7.14. To je to za danas, sa Marijinim hvalospjevom ćemo nastaviti u slijedećoj propovijedi. Neka vam dragi Bog da srce koje će vjerovati njegovim obećanjima kako bi i u ovom životu živjeli radosno baš kao Marija, Elizabeta i Zaharija. Amen.